# Aurel Antonie

## *Cele şapte morţi ale lui Jorge Luis Borges*

Motto: pe dumneata, Borges, înainte de toate te văd cape un Mare Poet, iar după aceea astfel: arbitrar, genial, duios, meticulos, debil, uriaş, magnific, nefericit, mărginit, copilăros şi nemuritor.

Ernesto Sabato

În anul 163 de la Emigraţie l-am urmărit pe Borges până în cetatea Sanam, unde armatele califului Mahomed Al Mahdi îl încercuiseră împreună cu credincioşii săi apărători. Am fost cruţat de ciuma care izbucnise între ziduri şi n-am fost lovit nici de suliţele vajnicilor apărători ai cetăţii. Cum de palatul lui era imposibil să te apropii datorită gărzii care-l păzea zi şi noapte, l-am lovit acolo unde era cel mai vulnerabil. Luându-mi straie de cerşetor, am început să predic prin pieţele curăţate de cadavre neîncrederea în Profetul Mascat care ne conducea. Am reuşit să mă fac ascultat de oamenii din cetate, cărora foamea le ascuţise chipul şi simţul de revoltă. Le-am spus că omul cu mască ce ne conduce spre pieire este un lepros. Că vălul cvadruplu de mătase bătut în pietre preţioase îl poartă, nu pentru a ne feri pe noi de privirea lui, care orbeşte, ci pentru a-i ascunde hidoşenia chipului descompus de boală. Le-am spus că dacă nu vom pieri ucişi pe ziduri, dacă vom scăpa de ciumă şi de foamete, cu siguranţă că nu vom scăpa de lepra care se întinde implacabil dinspre palatul Profetului în toată cetatea. Oamenii mă ascultau îngroziţi. Una din cele 114 femei oarbe din haremul lui mi-a întărit spusele. În timp ce Profetul se ruga pe o terasă înaltă, doi căpitani i-au smuls vălul. Avusesem dreptate. Era un lepros pe care l-au ucis cu lăncile, dar nu era Borges. Aceasta a fost prima mea crimă.

După acest prim eşec am devenit mai circumspect cu zvonurile care umblau despre Borges. Totuşi unul dintre ele mi-a atras atenţia. Se vorbea despre un om care, în liniştea unor ruinuri circulare, slujea un zeu păgân. Un om care se închina zeului focului şi care în tainice vise şi ritualuri stranii încerca să creeze un alt om. Am ştiut atunci că numai unuia ca Borges îi putea trece prin minte aşa ceva. Am umblat mulţi ani prin junglă în căutarea lui. Am stat nopţi lungi la focurile pescarilor şi le-am ascultat poveştile. Am mers alături de vânătorii de şerpi, spunând că vreau să învăţ periculoasa lor meserie şi am încercat să-i fac să vorbească de omul care slujeşte focul. Abia foarte târziu am reuşit să aflu unde se găseşte templul. Am furat o luntre şi am luat-o pe fluviu în jos până am zărit ruinurile. Am scufundat luntrea în mâl şi am aşteptat căderea întunericului. Modul de a-l ucide mi-a fost sugerat de culoarea cenuşie a zeului de piatră, care simboliza un leu sau un cal. Îi voi da foc să moară ucis de dogoarea zeului căruia i se dedicase. După o lungă perioadă de secetă, în care m-am rugat în vechea limbă zendă să nu plouă, am dat foc ierburilor din jurul templului circular şi l-am aşteptat pe malul fluviului. Dacă nu voia să ardă, trebuia să se refugieze în apă, şi aici va da ochii cu mine. Flăcările au gonit animalele şi păsările apoi au devastat – pentru a câta oară?

— Templul focului. L-am zărit printre limbile de flăcări cum se îndreaptă spre mijlocul vâlvătăii. Focul l-a învăluit din toate părţile dar nu l-a mistuit. După atâţia ani de căutări, nu dădusem decât peste o aparenţă, peste o proiecţie de vis a imaginaţiei aprinse a lui Borges.

O singură dată am avut certitudinea că am dat cu adevărat de Borges. Şi anume, atunci când Carlos Argentino Daneri l-a închis în subsolul casei sale din strada Garay pentru a-i arăta Alephul. Totul era parcă făcut pentru o crimă perfectă. Un subsol obscur dintr-o casă obscură şi acolo, lungit pe jos, Borges privind pierdut în adâncimile universului din interiorul Alephului. Sunt sigur că nici nu m-ar fi simţit apropiindu-mă. Apoi mai aveam şi un ţap ispăşitor în persoana lui Carlos, care putea fi învinuit uşor de moartea lui Borges. Ajunsesem deja în strada Garay, imaginându-mi modul în care îl voi lovi, când mi-am dat seama

că momentul este cât se poate de prost ales şi m-am întors. De neiertat cum de putusem scăpa din vedere că Borges priveşte în Aleph şi că acolo cu siguranţă mă vede şi pe mine îndreptându-mă spre el să-l ucid.

Prima şi ultima dată când am apelat la un profesionist al crimei a fost pe când mă găseam în Argentina. Borges îşi luase numele de Juan Dahlmann şi lucra ca secretar al bibliotecii municipale din strada Cordoba. Pe când zăcea în sanatoriul din strada Ecuador, după ce se lovise cu fruntea de fereastra aceea, gata să moară de septicemie, am crezut că soarta vrea să mă scutească de a-l omorî cu mâna mea. Dar nu. S-a însănătoşit şi a plecat la ferma lui din sud. Cum o serie de treburi ce nu sufereau amânare mă reţineau în Buenos Aires, nepermiţându-mi să plec după el în pampă, am recurs la serviciile unui coleg de breaslă, un indian, pe care-l întâlnisem mai demult într-una din tavernele de la periferia capitalei şi care acum se afla în sud. După ce i-am spus la telefon cum arată omul meu, ce nume poartă şi cu ce tren va sosi, indianul mi-a spus să las totul în seama lui. Aşa am şi făcut. Se părea că soarta mă scutea din nou să ridic chiar eu mâna asupra lui. Din păcate indianul era mai mult beţiv decât cuţitar. Am aflat mai târziu că Borges trăieşte şi că indianul, nu. Cu atât mai bine. Ce ucigaş este acela care se lasă ucis de propria lui victimă?

S-a întâmplat, aşa au vrut zeii – sau zeul – ce guvernează lumea de pe muntele circular ce o înconjoară, să-l am pe Borges în mâna mea, care se putea prăbuşi asupră-i întrupată în cea a destinului. Nu, nu sunt eu destinul, dar în Babilonia aş fi putut fi. În joaca aceea imensă a loteriei m-am aruncat şi eu sperând să-l pot ajuta să tragă un loz funest. Evident, la începuturi, când loteria nu oferea decât bani, nu m-am amestecat. Am aşteptat până când, lucru previzibil, ea a început să împartă poziţii sociale importante, închisoare, mutilări şi chiar moarte. M-am iniţiat în misterele Bel şi mi-am pierdut sute de nopţi în labirinturile zeului încercând să descifrez soarta lui Borges. Am fost tatuat pe abdomen cu litera sfântă Aleph, care în nopţile cu lună îmi dădea puteri nemărginite asupra lui Borges, care fusese tatuat cu Beth. Dar şi el, ca oricare locuitor al Babiloniei, îşi

cunoştea puterile şi nu ieşea decât în nopţile fără lună, când eu aş fi fost subordonat celor cu Ghimel. I-am urmărit jocul vieţii în labirinturile de unde Societatea ordona sentinţe. Borges a ajuns proconsul, sclav – şi nu l-am putut cumpăra – puşcăriaş şi i s-a tăiat arătătorul de la mâna dreaptă. Încercând să forţez mâna destinului, am depus un denunţ împotriva lui în latrina sacră Qaphqa. În urma acestui denunţ, Borges a fost condamnat la moarte prin strangulare în camera de bronz. Părea foarte liniştit şi împăcat cu soarta pe care i-o furnizase loteria. Am obţinut cu greu, uzând de viclenie şi minciună dreptul de a executa eu sentinţa cu batista strangulatorului. Din păcate, până la executarea sentinţei, un alt loz îl declară invizibil şi timp de un an de zile a trebuit să trăiesc în Babilonia ştiindu-l tot timpul împrejur, dacă nu chiar pretutindeni, întrucât, neputând fi văzut, putea fi oriunde, pe când eu nu puteam să fiu decât într-un singur loc. Între timp am părăsit Babilonia, întrucât mi-am dat seama că Societatea era ineficientă şi că totul nu era decât un joc infinit al întâmplării.

Ştiindu-l pe Borges un cititor pasionat, am făcut odată greşeala de a-l căuta prin sălile hexagonale ale bibliotecii Babel. M-am alăturat avarilor răzbunători care-i ucideau pe cei întâlniţi şi azvârleau cărţile în puţuri fără fund. Am făcut parte din inchizitori şi am urcat împreună cu ei obositoarele scări fără trepte. Am intrat în secta blestemată de Dumnezeu a celor ce încercau prin toalete să recreeze dezordinea divină. Alături de Purificatori am azvârlit mii de rafturi cu cărţi. Am văzut sinucigaşi cuprinşi de disperare în faţa imensei vastităţi a bibliotecii, tineri evlavioşi ce sărutau paginile cărţilor neştiind să citească şi bătrâni ce nu reuşiseră în întreaga lor viaţă să parcurgă decât câteva zeci de mii de tomuri ce nu cuprindeau decât trei litere aşezate într-o infinitate de feluri, apoi m-am oprit. Mi-am dat seama că biblioteca este infinită şi, deşi eu sunt nemuritor, exista riscul să nu-l mai găsesc în viaţă pe Borges care era muritor. În cel mai fericit caz i-aş fi găsit amintirea în vreo carte sau în memoria cuiva; dacă nu cumva imensul timp ce se scurge nu-l va şterge definitiv, lăsându-mă să rătăcesc într-un spaţiu infinit.

În Irlanda am ajuns abia după ce Borges îi recitase Regelui neîntrecutul său poem dedicat victoriei împotriva duşmanului norvegian. L-am zărit pe geamul încăperii sale în timp ce-şi privea chipul în oglinda de argint pe care i-o dăruise Regele. De fapt nu am certitudinea că l-am văzut chiar pe el. Poate că era doar una din imaginile din oglinda care-l înconjura parcă din toate părţile. Prezenţa oglinzii îmi îngreuna sarcina. Pumnalul pe care-l adusesem cu mine risca să zgârie argintul oglinzii în loc să-i elibereze apa sângelui. Am linguşit şi am ajuns curtean, astfel că în anul următor am fost de faţă când Borges şi-a citit cel de al doilea poem. Şocul produs de poemul lui nu m-a atins. N-am împărtăşit din entuziasmul celorlalţi, lucru pe care n-am uitat să-l comunic şi Regelui ceva mai târziu, când împrejurarea a făcut să rămânem singuri:

— Nemulţumirea mea, Sire, e generată de faptul că acest Poet tinde să atingă esenţa tuturor lucrurilor. Masca de aur pe care i-ai dăruit-o sper să-i orbească ochii minţii care sfredelesc înţelepciunea. Să mă ierte Regele pentru teama care mă cuprinde. Poetul tău, dacă va continua să scrie, va găsi ultimul nume al lui Dumnezeu, care este Poemul Poemurilor, şi urechea care-l aude, de prea multă înţelepciune va înnebuni, iar gura care-l va rosti va tăcea şi va muri.

— Nu cred ca Poetul meu să cunoască acest nume, de vreme ce eu însumi nu-l cunosc! Răspunse Regele.

— Sire, nu subestima armele Poetului! El va ajunge înaintea noastră la acel nume pe care nici iniţiaţii nu şi-l transmit decât pe patul morţii. Rege al meu, ţine acest pumnal care-mi răceşte pântecul şi dacă va îndrăzni să-ţi spună acel nume, dăruieşte-i-l. Dumnezeu îi va îndrepta braţul!

Aşa cum bănuiam, după un an de zile, în care a stat închis în odaia lui, cu masca pe figură, a venit la palat fără nici un manuscris. N-am fost de faţă la recitarea poemului întrucât Regele a poruncit să-i lăsăm singuri. L-am aşteptat pe Borges pe treptele palatului. Mergea împleticindu-se, purtând în mâna dreaptă pumnalul meu. Poate orbise purtând atâta timp masca de aur, sau înnebunise aflând ultimul nume al lui Dumnezeu,

întrucât cobora treptele părând a nu vedea pe nimeni. Ajuns pe ultima treaptă, îşi împlântă pumnalul în pântec şi se prăbuşi. Ajunsei dintr-un salt lângă el şi-l privii în ochii care începuseră să vadă. Mă recunoscu. Ochii aceia care începuseră să vadă nu erau ai lui. Murise un om care nu era Borges. În clipa aceea, când Poetul încerca să articuleze în agonia morţii numele fatal, am înţeles un ultim adevăr: Dacă voiam să-l ucid pe Borges trebuia să mă sinucid.

SFÂRŞIT